

Infektioner hos barn i förskolan

Johanna Rubin
Barnhälsovårdsöverläkare Stockholm

Stockholm, november 2018

Kim 18 månader vid förskolestart

Född fullgången, ammad, föräldrar röker ej,
hitintills inga allvarliga infektioner, storebror
frisk, har fått alla vaccinationer.

“Varför är Kim så ofta sjuk efter förskolestart!”

Hur ofta är "normalt"?

- Småbarn är ofta sjuka i infektioner (6-8 ggr/år) – det är "normalt"

Så vårdar du ditt sjuka barn

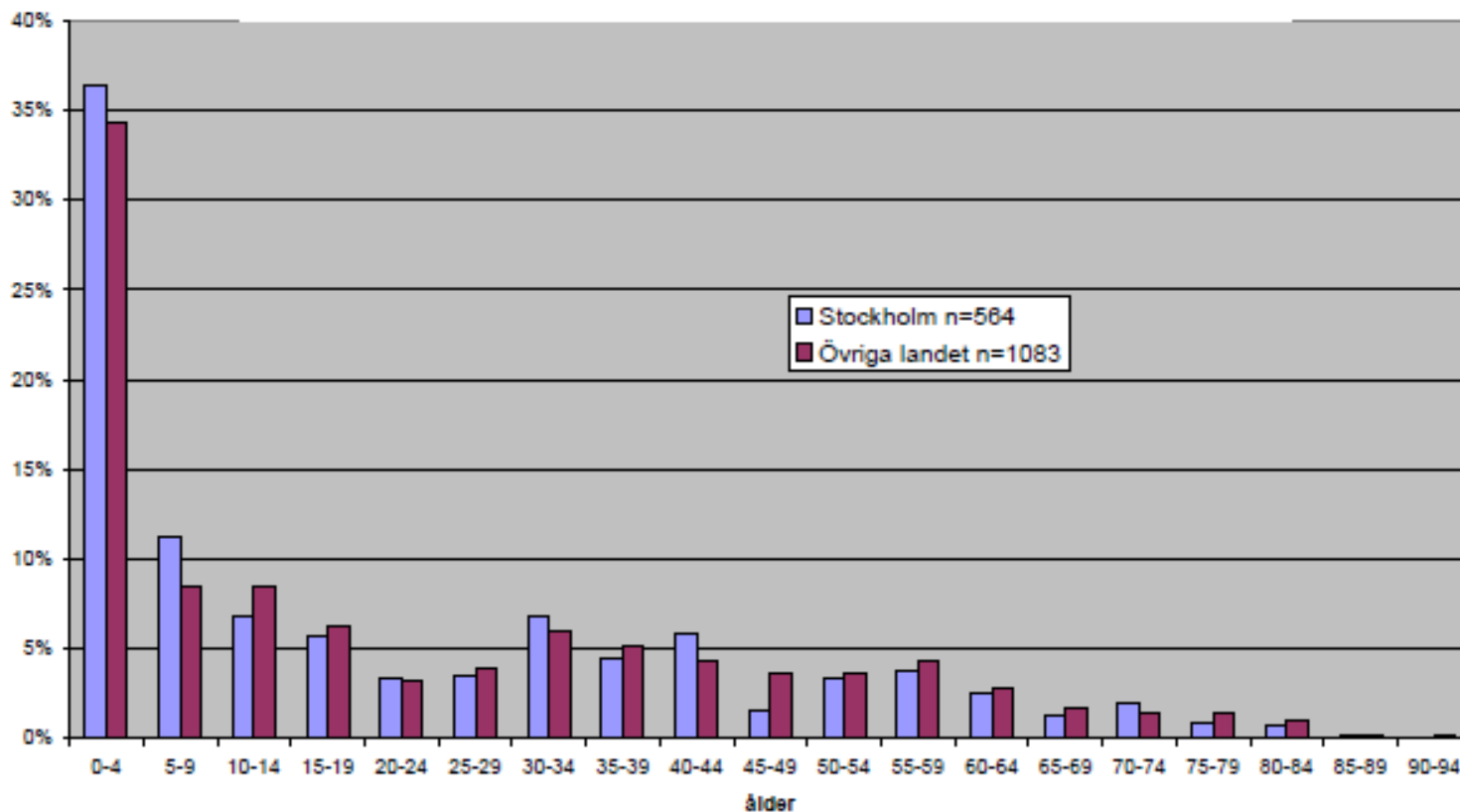
Tips och råd till dig med barn 0-5 år.

Infektioner hos barn är normalt

- Immunförsvaret "tränas"
- Barn är friska bärare av många bakterier

Åldersfördelning övre luftvägsinfektioner

ÖLI – åldersfördelning

Hur mycket sjuk är "normalt"?

Av barn som går i förskolan har 38 %
infektionssymptom mer än hälften av
månadens dagar

Av barn som ej går i förskolan har 26 % av
barnen infektionssymptom mer än hälften av
månadens dagar

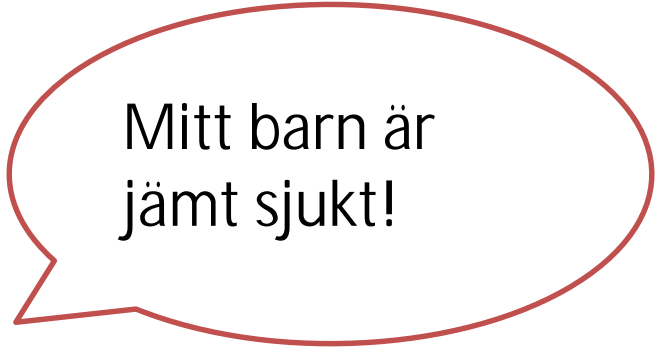
Hedin et al Acta Paediatrica 2007

Hur mycket sjuk är "normalt"?

Ca 5 % av förskolebarnen var friska hela månaden jämfört med ca 11% av "hemmabarnen"

Vilka infektioner?!

Mitt barn är
jämt sjukt!

Virus

- Virus orsakar många olika infektioner
- Över 90 % av infektioner i luftvägarna orsakas av virus (t.ex. förkylning)
- Antibiotika har ingen effekt på virus

Bakterier

- Många bakterier finns i eller på utsidan av vår kropp utan att göra oss sjuka = "normalflora"
- Normalfloran är viktig och nödvändig för vårt immunförsvar
- Antibiotika stör den normala bakteriebalansen
- Många lindriga bakterie-infektioner läker ut med hjälp av kroppens eget immunförsvar

Vad kan jag
som förälder
göra?

Vad kan Kims föräldrar göra?

- Kim är pigg men förkyld nästan hela första månaden...
  - Hon får gå på förskolan!

Föräldrar kan:

Ølära barnen vanlig hygien

Ølåta dem vara hemma och vila när de inte orkar gå till förskolan på grund av sjukdom.

Förkylning

- Förkylningar orsakas av **virus därav hjälper ingen antibiotika**, det finns ungefär 200 olika förkylningsvirus
- Symtom är oftast täppt näsa, rinnande snuva, irriterad hals, hosta och ibland feber
- Varar 1-2 veckor
- Bygger upp immunologiskt minne
- Gröngul snuva behöver ej vara bakterier
- Handhygien och "hostetikett"!

Vaccinationsprogrammet i SLL

- 97 % är fullt vaccinerade mot difteri, stelkramp, kikhosta, polio, Hib
- 96 % är fullt vaccinerade mot allvarliga pneumokocksjukdomar
- 97 % har vid 18 månader fått en dos MPR vaccin
- 90 % av barn födda 2017 har fått rotavirusvaccin

Nu är Kim är förkyld och
snuvan har blivit tjock och
gul-grön. Föräldrarna sa
att på det är bara virus
och att hon kan gå på
förskolan .Kan hon
verkligen det?"

Snoriga näsor

- Tjock, gul-grön snuva kan innehålla bakterier, men **färgen är ingen grund för att sätta in antibiotika**
- Besvären lindras med koksalt eller nässpray
- Förkylningar sprids lätt och är svåra att undvika i en barngrupp.
- Handhygien är viktigt- i familjen och på förskolan
- Allmäntillståndet avgör om barnet skall vara hemma eller inte

Kim trivs på förskolan

Hon fyller **2** och **3** år... en lindrig rotavirusinfektion, flera förkylningar med snuva och någon med feber....

Hon slutat med blöja, kan hoppa och gillar att bygga kojor och att rita.

... mormor har bältros, men Kim håller sig frisk.

(Vattkoppsbild från 1177)

Kim är nu tre år och hostar och hostar

Hon kan gå till förskolan...?

Hosta

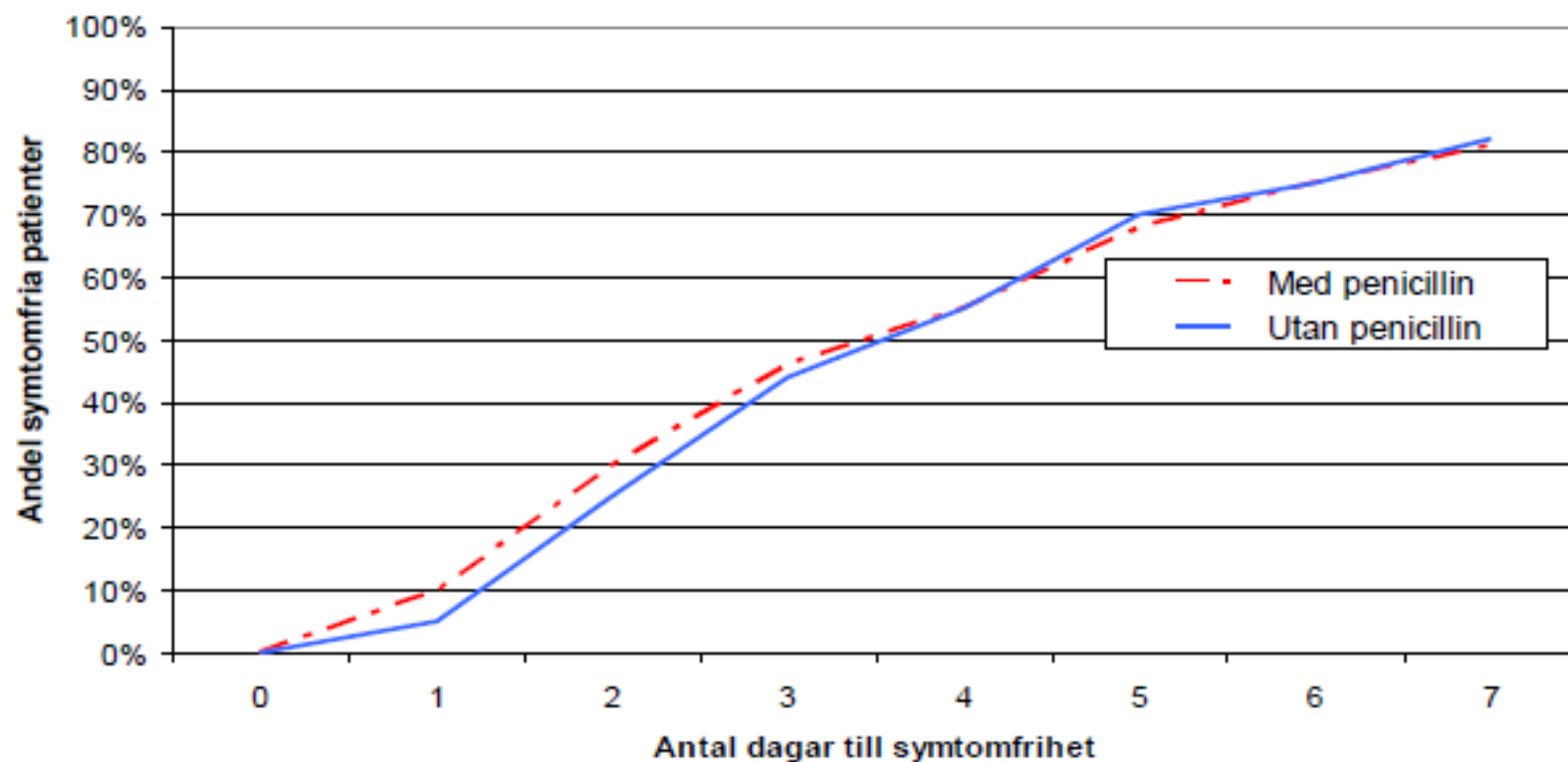
- Hosta är en viktig skyddsreflex
- Hosta kan ha flera orsaker, men **virus** är den vanligaste
- Luftvägarnas slemhinnor tar **lång tid** att läka
- Antibiotika är **sällan** aktuellt. Ibland ges luftrörsvidgande medel.
- Hostmedicin har tveksam effekt
- Barn med bara hosta, med gott allmäntillstånd kan gå till förskolan
- (Vuxna med långvarig/kraftig hosta kan behöva en annan bedömning!)

Öroninflammation

- Orsakas oftast av bakterier, ibland virus
- Ofta kombinerad med förkylning
- Barnet bör undersökas på vårdcentral
- De flesta okomplicerade öroninflammationer hos barn läker lika bra utan antibiotika
- Alla barn under 1 år samt om misstanke om öroninflammation på båda sidor hos barn upp till 2 år rekommenderas antibiotika (samt alla över 12 år).

Öroninflammation hos barn - med eller utan penicillin

Diagrammet bygger på en svensk studie med 179 barn mellan 2-16 år med öroninflammation. Studien visar hur många dagar det tog tills barnen blev symptomfria med eller utan penicillin.

Neumark, Mölstad m.fl. Evaluation of phenoxymethylpenicillin treatment of acute otitis media in children aged 2-16, *Scandinavian Journal of Primary Health Care* 2007, 25:3, 166-171

Vad kan vi göra i förskolan för att minska antalet infektioner?

Riskfaktorer

- Ålder
- Årstid
- Barnomsorgsform
- Barntäthet
- Timmar per vecka

Friskfaktorer

- Bra hygienrutiner
- Utevistelse
- Regelbunden BVC-kontakt
- Bra inomhusmiljö
- Vaccinationer

- Barnets **allmäntillstånd** avgör när barnet kan återgå till förskolan
- En dag på förskolan är som en dag på jobbet – är man hängig och sjuk så orkar man inte
- Bra regel – **en frisk dag hemma**
- För en lugn start - det går att ta ut halva dagar för vård av barn

Läs mer – goda råd för föräldrar

Har ditt barn feber, hosta,
halsont eller öronvärk?
– Information till dig som är förälder

 Stockholms län landsting

هل يعاني طفلك من الحمى، أو السعال،
أو التهاب الحلق، أو وجع الأذن
معلومات مهمة لأولياء الأمور

 Stockholms län landsting

Så vårdar du ditt sjuka barn

Tips och råd till dig med barn 0–5 år.

Vad kan du som förskolepersonal göra?

Hygienrutiner på förskolan

Nu är så många barn sjuka!

Konjunktivit

Konjunktivit; variga ögon

- Hos nyfödda ofta beroende på trång tårkanal
- Kan orsakas av virus, bakterier eller allergi
- Virus och bakterier smittar när barnet gnuggar sig i ögonen och sedan tar på andra barn eller leksaker.

Konjunktivit, ibland en anledning att vara hemma!

Barnen bör vara hemma från förskolan när ögonen är variga och kladdiga och man *regelbundet/flera gånger per dag* behöver tvätta eller torka dem.

Behandling:

- God handhygien
- Noggrann rengöring av ögonen flera gånger om dagen
- Egen handduk hemma/pappersservetter vid ögontvätt
- Vid långdragna eller intensiva besvär bör man läkarundersöka barnet
- Ögonsalva vid bakteriell infektion

Vad kan jag göra som förälder vid ögoninflammation?

- **Gör rent.** Tvätta ögonen med ljummet kranvatten **många gånger** per dag.
- Byt handduk och örngott dagligen
- Noggrann handhygien
- Barn med lindriga besvär kan vara på förskolan
- **Allmäntillståndet** och behovet av omvårdnad avgör om barnet kan gå till förskolan

Bild: Per Demervall

Sök sjukvård vid:

- långvariga besvär (> 1 vecka)
- uttalade besvär
- kraftigt tårflöde
- ljuskänslighet

Impetigo- ofta en anledning att vara
hemma!

Barnen skall stanna
hemma tills såren är torra

Impetigo

- Hudinfektion med bakterier
- Hygienråd inklusive handsprit och engångshandukar är viktigt- även hemma!
- Barnen skall stanna hemma tills såren är torra

Streptokocker andra sjukdomar:

Vanliga under vinterhalvåret.

Symptom

- Halsfluss kallas också tonsillit och ger svullna, röda halsmandlar med beläggningar och feber. Barn < 3 år får ofta feber och tjock, gul snuva, sällan typisk halsfluss. Liknande symptom orsakas ofta av virus.
- Scharlakansfeber innebär halsfluss och feber med småprickigt rött utslag i ansiktet, på armar, armhålor, ljumskar och på bålens sidor.
- Om antibiotika ges - smittfri efter 2 dagar- om antibiotika ej ges bedöms barnet som smittfritt när allmän tillståndet förbättrats

Infektioner tycks gå runt , runt

Om barnen i en barngrupp är extraordinärt mycket sjuka och personalens bedömning är att infektioner går "runt, runt" ...

Öka tillfälligt hygienåtgärderna på förskolan (och hemma?)

Kontakta närliggande vårdcentral för råd och evt åtgärder.